

GAZİANTEP UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Journal homepage: <http://dergipark.org.tr/tr/pub/jss>

Araştırma Makalesi • Research Article

Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin İyimserlik ve Kötümserlik Kişilik Özelliklerinin Yıllar İtibarıyla Kıyaslanması

Comparison of Optimistic and Pessimistic Personality Traits of Students Receiving Tourism Education By Years

Atınç OLCAY^a, Gül DOĞAN^{b*}

^a Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu, Gaziantep / TÜRKİYE
ORCID: 0000-0003-0407-5467

^b Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep / TÜRKİYE
ORCID: 0000-0002-6034-8549

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 12 Mart 2020

Kabul tarihi: 6 Nisan 2020

Anahtar Kelimeler:

Turizm,
İyimserlik,
Kötümserlik

ARTICLE INFO

Article History:

Received March 12, 2020

Accepted April 6, 2020

Keywords:

Tourism,
Optimism,
Pessimism

ÖZ

Bu çalışmada, turizm eğitimi alan öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerini belirlemek ve çeşitli değişkenler açısından incelemek amaçlanmıştır. Veri toplama yöntemi anket olan bu çalışma, 2018-2019 Akademik Yılı güz döneminde Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu'nda eğitim alan 304 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Aynı çalışmayı gerçekleştirmek üzere 2014-2015 Akademik Yılı güz döneminde 383 öğrenciye anket uygulanmış fakat çeşitli sebeplerden dolayı çalışma tamamlanamamıştır. Elde edilen sonuçlarda yıllar itibarıyla bir kıyaslama yapılabilmesi için söz konusu 383 anket çalışmada ayrıca analiz edilmiştir. Her iki dönem verilerinin normal dağılım gösterip göstermediği göz önünde bulundurularak, standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri hesaplanmış, frekans ve yüzde analizleri gerçekleştirilmiş, "Mann-Whitney U" ve "Kruskal-Wallis H" testleri uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri ile annenin eğitim seviyesi arasında yalnızca 2014-2015 Akademik Yılında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklığın bulunduğu saptanmıştır.

ABSTRACT

In this research, it is aimed to determine the optimistic and pessimistic personality traits of the students receiving tourism education and examine them in terms of various variables. Based on the quantitative methods, this research was fulfilled over 304 students who were being educating at Gaziantep University Tourism and Hotel Management Vocational School in the fall semester of 2018-2019 Academic Year. In order to replicate the aforementioned research, same questionnaire was conducted this time on 383 students in the fall semester of 2014-2015 Academic Year, but the research could not be completed for various reasons. In order to be able to make a comparison by years, these 383 questionnaires were also analyzed. Standard deviation and arithmetic mean values were calculated considering the normal distribution of both data sets belonging different timelines. Thenafter, frequency, percentage, "Mann-Whitney U Test", "Kruskal-Wallis H Test" analysis were applied. According to the results of the research, for the mother's education level only, it was found that there was a statistically significant difference toward 2014-2015 session.

* Sorumlu yazar/Corresponding author.
e-posta: gdagci27@gmail.com

EXTENDED ABSTRACT

Personality is one of the topics that have been researched and interesting from the past to the present. Personality; it is a concept that makes the person himself, includes all the features that are unique to the person or noticed when viewed from the outside. All the talents, interests, attitudes, behaviors exhibited, external appearance and communication with the environment that distinguish people from others are unique features of the personality. All these features provide more or less ideas about people (Yanbastı, 1990, p. 9-10).

Personality characteristics of people; it is expressed in various adjectives such as patient, excited, self-confident, nervous, fussy, polite, optimistic or pessimistic. It is possible to use many adjectives like these when describing personality traits. While there are so many personality traits, it is quite difficult to determine the general valid personality traits that are agreed upon (Özsoy and Yıldız, 2013, p. 3). Cüceloğlu (2005) states that 10-15 thousand adjectives are used in Turkish as "personality trait" (İmre, 2018, p. 13). Just as all people are physically different from each other, they are not similar in terms of behavior and structural features. Some people are extroverted, some are neurotic, some are optimistic or pessimistic, and feelings that are not alike. It is precisely for this reason that every profession, every department or role is unlikely to be suitable for all people. It is very important that people are aware of their own personality traits and prefer a profession that appeals to them, which suits their personality traits and temperaments (Koca, 2009, p. 61).

With the complex living conditions and technology that changes almost everyday, people have difficulty in adapting to these confusions and innovations. Incidents such as suicide, depression and closure are increasing and people have started to become more lonely, spend almost all their days using devices such as telephones and internet and not go out unless they need it. Changing and developing technological innovations have enabled people to speak and solve longings in seconds within seconds in a voice and visual way and on the other hand, people have not recognized their neighbors and relatives in the same neighborhood or even in the same building (Örücü and Kıvrak, 2013, p. 16). In such an environment, people with optimistic personality traits in terms of expectations for the future, while hoping that good things will happen in the future and behaving positively and positively, people with pessimistic personality do not think that they will encounter negative situations in the future and do not change whatever they do (Avcı, 2009, p. 3). Pessimistic people find the cause of failure in themselves under any circumstances, think that negative situations will never improve and they are driven into depression and even suicide in this confusion (Çalık, 2008, p. 5).

Each department in the tourism sector requires having different personality traits and skills. For example; in a department that is effective in creating the first impression about the business like the front office, it is not a good choice to serve people with introverted, pessimistic feelings, who do not even value people because they are only human, are not hospitable, lack the ability to listen and solve problems, but different departments have different personalities. it may require having features.

In this study, it is aimed to determine the optimism and pessimism personality traits of students studying tourism and examine them in terms of various variables. This research is important in terms of determining the optimism and pessimism personality traits of students studying tourism. In addition, this study is important because the results of this research are compared with the results obtained from the 2014-2015 Academic Year data and compare the changes by years. When the relevant literature is examined, it is also important in terms of contributing to the literature since there is a limited number of researches related to optimism and especially pessimism as a personality trait.

Questionnaire method was used to collect the data of this research. This research was carried out with 304 students studying at Gaziantep University Tourism and Hotel Management Vocational School in the fall term of 2018-2019 Academic Year. 383 questionnaires, which were obtained in the fall term of 2014-2015 Academic Year, but could not be completed due to various reasons, were included in the research and analyzed separately in order to be able to make a comparison in the results over the years. Since both 2014-2015 and 2018-2019 Academic Year fall semester data will be used in the analysis part of the research, individual analysis methods are applied for each semester considering the normality distributions and the results are compared. Considering whether the data of both periods show normal distribution, standard deviation and arithmetic mean values were calculated, frequency and percentage analyzes were performed, "Mann-Whitney U" and "Kruskal-Wallis H" tests were applied. Findings obtained as a result of the analysis were evaluated in 95% confidence interval and 5% significance level. SPSS 21.0 statistics package program was used to evaluate the survey data.

According to the results of the research, it was determined that in both academic years, the students were neither completely optimistic nor pessimistic and remained "undecided" while participating in the statements. It was seen that the students' optimism and pessimism personality traits did not show a statistically significant difference in both periods according to gender and mother and father association. It was found that the optimism and pessimism personality traits of the students did not show a statistically significant difference in the 2018-2019 Academic Year according to the education level of the mother, but only a statistically significant difference in the 2014-2015 Academic Year. It has been determined that the source of this significant difference in the 2014-2015 Academic Year is the students whose mother's education level is primary education and those who are secondary education.

Giriş

Her insanın yüzü, göz rengi, boyu, kilosuna, yürüyüşü, konuşması birbirinden nasıl farklıysa olaylar karşısında sergiledikleri davranışlar da birbirlerinden farklı olmaktadır. Kişilik, insanların parmak izi gibidir ve her insan için özeldir. Kişiliğin, insanların davranışlarını belirleyen ve yön veren bir rolü vardır (Hazar, 2006, s. 126-139).

Carver (1994), insanların gelecekte karşılaştıkları olaylara yönelik, pozitif ve olumlu bir beklenti içine girmelerini “iyimser kişilik özelliği”, gelecekte ya da bugünden daha az beklentileri olmalarını ve çoğunlukla da bu beklentilerin olumsuz ve negatif olduğu durumları ise “kötümser kişilik özelliği” olarak ifade etmektedir (Akt: Avcı, 2009, s. 10). Carver ve Scheier (2005)’e göre iyimserliğin karşıtı olan kötümserlik, insanların gelecek hakkındaki, her türlü olumsuz ve umutsuz beklentileridir (Akt: Karagöz, 2011, s. 6).

Kötümser kişiler, her olaya olumsuz tarafından bakmayı seçen ve kendi hayatlarında olumlu şeylerin olmasını pek de mümkün görmeyen kişilerdir. Bu kişilere olumsuz olaylardan sonra gelecek olan güzelliklerin ve zorlukların başarılabilecek, aşılabilecek olduğunu iyimser; fakat gerçekçi bir şekilde ifade etmek gereklidir (Dicleli ve Serra, 2000, s. 132).

İyimser öğrenciler, mezuniyet sonrası başladıkları meslek yaşamlarında ortama daha kolay uyum sağlayan, kolay güdülenen, motivasyonu yüksek, daha gayretli, hırslı ama yetinmeyi bilen, pes etmeyen, kendilerini iyi ifade edebilen ve sosyal becerileri gelişmiş pozitif kişiler olduklarından hem kendileri hem de işletmenin çıkarları için daha faydalı olmaktadır.

Kötümser, negatif, umutsuz ya da yeterince güdülenmeyen bir personel iş gereklilerini tam anlamıyla yerine getiremeyecek ve ortaya çıkan olumsuz durum hizmeti alan müşterilere de aksedecektir (Çıkmaz, 2013, s. 9). Dolayısıyla geleceğin turizmcileri olan öğrencilerin iyimser, umutlu ve pozitif olmaları öncelikle kendi mutluluklarını ve akabinde meslek yaşamlarını olumlu yönde etkileyecektir.

İlgili alanyazın incelendiğinde iyimserlik ve kötümserliğin birlikte araştırıldığı çok az araştırma olduğu ve özellikle kötümserlikle ilgili yerli araştırmaların yetersiz olduğu görülmüştür. Dolayısıyla bu araştırmada, iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri ile ilgili alanyazın bilgilerine yer verilmiş, her iki akademik dönemin verileri ayrı ayrı analiz edilerek yıllar itibarıyla bir kıyaslama yapılmıştır. Ayrıca elde edilen bulguların sonuçları yorumlanarak alanyazına katkıda bulunmak amaçlanmış ve buna bağlı olarak çeşitli öneriler sunulmuştur.

Alanyazın

Scheier ve Carver (1992)’e göre iyimserlik, “kişinin içinde bulunduğu durum ve şartlardan bağımsız olarak, meydana gelen olaylarda sürekli ve tutarlı bir şekilde olumsuz sonuçlar beklemek yerine daima olumlu sonuçlarla karşılaşacağına inanması ve olumlu sonuçlar beklemesi eğilimidir” (Akt: Bacanlı ve Ercan, 1999, s. 9).

Gelişen sanayi ile birlikte teknolojik imkânlar artmakta, insanlar hayat standartlarını yükseltmek istemekte fakat tüm bunlarla beraber yaşamda meydana gelen birtakım olumsuzluklarla, bireyler kötümser düşünce tarzına doğru itilmekte, insanlar yalnızlaşmakta ve depresyona girme eğiliminde artış görülmektedir (Oda, 2014, s. 2).

Kötümser bireyler, karşılarına çıkan bir takım problem ya da olumsuzluklardan dolayı bu hayatta yaptıkları tüm eylemlerin boş ve anlamsız olduğunu, hayatta iyiliklerden çok kötülüklerin olduğunu düşünmektedirler. Oysaki bu düşünce, insanlığın varoluş nedenine dahi ters düşmektedir ve bireylerin kendilerini mutsuz hissetmelerine sebep olmaktadır (Kiriş, 2008, s.18). Peterson (1991) ve Seligman (2006)’a göre kötümser bireyler, karşılaştıkları problemleri kişisel olarak değerlendirmekte ve sorunların kalıcı olduğunu düşünmektedirler

(Akt: Sapmaz ve Doğan, 2012, s. 63).

İnsanların geleceği hakkında düşünceleri ve bazı kaygılar hissetmeleri elbette normal bir durumdur. Her insanın geleceği yorumlama şekli kendi düşündükleri ve hissettikleri ile şekil aldığı için bazı insanlar gelecek adına umutlu ve iyimser düşünceler beslerken, bazı insanlar hissettikleri gelecek kaygısından ve olumsuz deneyimlerinden dolayı kötümser duygulara kapılmaktadır (Burant, 2006, s. 88; Okutan, 2016, s. 54). En genel ifade ile iyimserlik, ileriye yönelik tüm güzel düşünceler ve beklentiler; kötümserlik ileriye yönelik tüm karamsar, olumsuz düşünceler ve beklentilerdir (Avşaroğlu ve Akçeşme, 2018, s. 2).

İyimser ve kötümser kişilik özelliğine sahip kişiler, hayatta karşılarına çıkan sorunlarla farklı şekillerde mücadele etmekte ve stresli dönemleri yönetirken farklı başa çıkma yöntemleri kullanmaktadırlar. Kötümser kişiler, hayata genel olarak umutsuz ve güvensiz olarak baktıkları ve gelecek kaygısını oldukça fazla yaşadıkları için sorunları görmezden gelmeyi, inkâr etmeyi, olmamış gibi davranmayı tercih etmekte ve genel olarak sorunlardan kaçma eğilimine girmektedirler. Oysa iyimser kişiler, olumsuz olaylardan bile alınacak olumlu sonuçlar olduğu, olumsuz olayların da kendilerine mutlaka çeşitli faydalar sağlayacağı düşüncesindedirler. İyimserler, başarısızlığı kesinlikle bir son olarak görmezler ve daha iyi sonuçlar elde edebilmek için çaba göstermeyi asla bırakmazlar. Sonuç olarak iyimser kişiler, “sorunlardan kaçma” değil “sorunların üzerine gitme” stratejisini kullanmaktadırlar (Wrosch ve Scheier, 2003, s. 59-72).

Yöntem

Turizm eğitimi alan öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinin belirlenmesi ve yıllar itibarıyla kıyaslanması açısından önem arz eden bu araştırmanın problem cümlesi “Turizm eğitimi alan öğrenciler iyimserler midir?” olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın amaçları doğrultusunda hazırlanan hipotezler ise şunlardır:

H1: Turizm eğitimi alan öğrenciler her iki akademik dönemde de iyimserdir.

H2: Turizm eğitimi alan öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinde cinsiyetin her iki akademik dönemde de etkisi vardır.

H3: Turizm eğitimi alan öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinde anne ve baba birlikteliğinin her iki akademik dönemde de etkisi vardır.

H4: Turizm eğitimi alan öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinde annenin eğitim seviyesinin her iki akademik dönemde de etkisi vardır.

Bu araştırmanın evrenini, Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu’nda 2018-2019 Akademik Yılında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu’nda 2018-2019 Akademik Yılında öğrenim gören 304 öğrenci oluşturmaktadır. Bununla birlikte, öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinin iletişim becerilerine olan etkisi konulu çalışmaya ilişkin aynı anketler, 2014-2015 Akademik Yılında da uygulanmış ancak çeşitli sebeplerden dolayı araştırma yarım bırakılmıştır. 2014-2015 Akademik Yılı güz döneminde elde edilen net anket sayısı ise 383’tür. Araştırmaya ilişkin sağlıklı ve daha temiz sonuçlar elde edilmesi amacıyla 2018-2019 Akademik Yılında anket uygulaması yeniden gerçekleştirilmiş ve net 304 anket elde edilmiştir. Araştırmaya ilişkin elde edilen sonuçların yıllar itibarıyla değişiminin ortaya konulması ve karşılaştırılması amacıyla, 2014-2015 Akademik Yılı güz döneminde elde edilen 383 anket de araştırmaya dâhil edilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan anket formu, toplam iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, öğrencilerin demografik ve tanıtıcı özelliklerini belirlemeye yönelik üç soru bulunmaktadır. Bu bölümde öğrencilerin cinsiyet, anne ve baba birlikteliği ve anne eğitim seviyesi ile ilgili verilere

ulaşmak amaçlanmıştır. İkinci bölümde Abdel-Khalek ve David Lester tarafından 2006 yılında hazırlanan ve 30 ifadeden oluşan “İyimserlik ve Kötümserlik Ölçeği (The Arabic Scale of Optimism and Pessimism-ASOP)” yer almaktadır. Bu ölçek, araştırmacılar tarafından bir okutman desteği alınarak Türkçeye uyarlanmıştır. Söz konusu ölçek 5’li Likert tipi biçimindedir ve “Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Orta Düzeyde Katılıyorum, Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum” biçiminde derecelendirilmiştir.

Ankette yer alan soruların daha anlaşılır olabilmesi adına Tablo 1’de yer alan katılım ifadeleri; “Tamamen Katılıyorum” seçeneğinden başlanarak 5’ten 1’e doğru puanlama yapılmış ve aritmetik ortalamaların değişim aralığı hesaplanmıştır.

$$\text{Değişim Aralığı (Range)}= 5-1=4$$

$$\text{Değişim Aralığı (Range)}= 4/5=0.80$$

Tablo 1: Ankette Yer Alan İfadelerin Aritmetik Ortalamalarının İsabet Ettiği Seçeneklerin Aralık Değerlerine Göre Dağılımı

	Seçenekler		Aritmetik Ortalamaların Aralık Değerleri
5	Tamamen Katılıyorum	Her Zaman	4.20-5.00
4	Katılıyorum	Sıklıkla	3.40-4.19
3	Orta Düzeyde Katılıyorum	Bazen	2.60-3.39
2	Katılmıyorum	Nadiren	1.80-2.59
1	Hiç Katılmıyorum	Hiçbir Zaman	1.00-1.79

Ölçümün güvenilirliğini belirlemek amacıyla iyimserlik ve kötümserlik ölçeğinde yer alan 30 ifade ikiye bölünmüş ve ilk 15 ifade için “Cronbach’s Alpha=.901” olarak bulunmuştur. Kalan 15 ifade için “Cronbach’s Alpha=.867” olarak hesaplanmıştır. Aynı işlemler, 2014-2015 Akademik Yılı güz dönemi için de gerçekleştirilmiş ve ilk 15 ifade için “Cronbach’s Alpha=.906” olarak bulunmuştur. Kalan 15 ifade için ise “Cronbach’s Alpha=.913” olarak hesaplanmıştır. Tablo 2 incelendiğinde, elde edilen tüm Cronbach’s Alpha katsayılarının, “yüksek derecede güvenilir” olduğu görülmüştür.

Tablo 2: Cronbach’s Alpha (α) Katsayı Aralık Değerleri (Akgül ve Çevik, 2003, s. 435-436; Altunışık vd., 2005, s. 115-116)

$0.00 \leq (\alpha) \leq 0.40$	Güvenilir Değil
$0.40 \leq (\alpha) \leq 0.60$	Düşük Güvenilir
$0.60 \leq (\alpha) \leq 0.80$	Oldukça Güvenilir
$0.80 \leq (\alpha) \leq 1.00$	Yüksek Derecede Güvenilir

Daha sonra bu araştırmada, her iki dönem için hangi analiz yöntemlerinin kullanılacağını belirlemek için $n > 30$ olması sebebiyle Kolmogorov-Smirnov normallik testi uygulanmış ve çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmıştır. Bu doğrultuda, iyimserlik ve kötümserlik ölçeğinin her iki akademik dönemde de ortalaması alınmıştır. Gerçekleştirilen normallik testi sonucu aşağıda Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Normallik Testi Sonuçları

2018-2019 Akademik Yılına Ait Veriler			
İyimserlik ve Kötümserlik Ölçeği Ortalaması	Kolmogorov-Smirnov	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
	.011	-.067	794
2014-2015 Akademik Yılına Ait Veriler			
İyimserlik ve Kötümserlik Ölçeği Ortalaması	Kolmogorov-Smirnov	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
	.000	.353	1.721

Tablo 3 incelendiğinde, hem 2018-2019 hem de 2014-2015 Akademik yılı için iyimserlik ve kötümserlik ölçeğinin normal dağılım sayıtlarına uygun olmadığı görülmüş ve bu araştırmada non-parametrik analiz yöntemlerinden Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Bununla birlikte frekans ve yüzde analizi gerçekleştirilmiş, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır.

Analiz sonucunda elde edilen bulgular, %95 güven aralığında ve %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Anket verilerinin değerlendirilmesinde ise SPSS 21.0 istatistik paket programından yararlanılmıştır.

Bulgular

Bu bölüm, öğrencilerin demografik ve tanıtıcı özelliklerine ilişkin bulgular ve öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerine ilişkin bulgular olmak üzere 2 başlık altında incelenmiştir.

Öğrencilerin Demografik ve Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin, demografik ve tanıtıcı özelliklerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen frekans ve yüzde analizinden elde edilen bulgular aşağıda Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Demografik ve Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Analizi

2018-2019 Akademik Yılına Ait Veriler					
Cinsiyet	Frekans (N)	Yüzde (%)	Anne ve Baba Birlikteliği	Frekans (N)	Yüzde (%)
Erkek	123	40.5	Evet	257	84.5
Kız	181	59.5	Hayır	47	15.5
TOPLAM	304	100.0	TOPLAM	304	100.0
Anne Eğitim Seviyesi		Frekans (N)		Yüzde (%)	
Okuryazarlığı yok		49		16.1	
İlköğretim		134		44.1	
Ortaöğretim		101		33.2	
Lisans ve üstü		20		6.6	
TOPLAM		304		100.0	
2014-2015 Akademik Yılına Ait Veriler					
Cinsiyet	Frekans (N)	Yüzde (%)	Anne ve Baba Birlikteliği	Frekans (N)	Yüzde (%)
Erkek	181	47.3	Evet	295	77.0
Kız	202	52.7	Hayır	88	23.0
TOPLAM	383	100.0	TOPLAM	383	100.0
Anne Eğitim Seviyesi		Frekans (N)		Yüzde (%)	
Okuryazarlığı yok		73		19.1	
İlköğretim		172		44.9	
Ortaöğretim		105		27.4	
Lisans ve üstü		33		8.6	
TOPLAM		383		100.0	

Tablo 4'e göre öğrencilerin % 40.5'i (n=123) erkek, %59.5'i (n=181) kızdır. Öğrencilerin %84.5'inin (n=257) anne ve babası birlikte yaşamakta, %15.5'inin (n=47) anne ve babası ayrıdır. Öğrencilerinin %16.1'inin (n=49) annesi okuryazar değildir. %44.1'inin (n=134) annesi ilköğretim, %33.2'sinin (n=101) annesi ortaöğretim, %6.6'sının (n=20) annesi lisans ve üstü eğitim seviyesine sahiptir.

2014-2015 Akademik Yılına ait verilere göre ise; öğrencilerin % 47.3'ü (n=181) erkek, %52.7'si (n=202) kızdır. Öğrencilerin %77.0'sinin (n=295) anne ve babası birlikte yaşamakta, %23.0'ünün (n=88) anne ve babası ayrıdır. Öğrencilerinin %19.1'inin (n=79) annesi okuryazar değildir. %44.9'unun (n=172) annesi ilköğretim, %27.4'ünün (n=105) annesi ortaöğretim, %8.6'sının (n=33) annesi lisans ve üstü eğitim seviyesine sahiptir.

Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin İyimserlik ve Kötümserlik Kişilik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri ile çeşitli değişkenler arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemeye yönelik gerçekleştirilen analiz sonuçlarından elde edilen bulgular sunulmuştur. Ayrıca öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerini belirlemeye yönelik olan ölçekte yer alan ifadelere verdikleri yanıtlar analiz edilmiş; bu yanıtlar frekans ve yüzde olarak belirtilmiş, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış ve son olarak aritmetik ortalamaların aralık değerleri ile karşılık geldiği sonuçlar ortaya konulmuştur.

2018-2019 Akademik yılından elde edilen bulgulara göre 30 ifadeden oluşan iyimserlik ve kötümserlik ölçeğinin genel ortalaması 3.10 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte yer alan ifadeler verilen yanıtların genel ağırlıklı ortalamasının “Orta Düzeyde Katılıyorum” olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin en yüksek ortalama ile katıldıkları ifade “Umutsuz bir hayat da yoktur, hayatsız bir umutta” ifadesi ($\bar{X}=3.94$, $SS=1.08$, $n=112$, %36.8), en düşük ortalama ile katıldıkları ifade ise “Benim geleceğim karanlık olacaktır” ($\bar{X}=2.08$, $SS=1.15$, $n=80$, %26.3) ifadesi olmuştur.

Öğrenciler kendilerine yöneltilen 30 maddelik iyimserlik ve kötümserlik ölçeğinin 24 ifadesine iyimser görüş bildirmiş, 6 ifadeye ise orta düzeyde katılmışlardır. Öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerine ilişkin orta düzeyde katıldıkları 6 ifade aşağıda gösterilmiştir:

- Deneyimlerim bana hayatın gece kadar karanlık olduğunu söyler ($\bar{X}=3.17$, $SS=1.34$, $n=71$, %23.4).
- Bu hayatta biraz şansım var ($\bar{X}=3.11$, $SS=1.30$, $n=73$, %24.0).
- Talihsizlik beni yakından takip eder ($\bar{X}=2.61$, $SS=1.30$, $n=69$, %22.7).
- Talihsizlik ve şanssızlık hep beni bulur ($\bar{X}=2.70$, $SS=1.31$, $n=81$, %26.6).
- Gelecekte başıma talihsiz olayların gelmesi ihtimali beni korkutuyor ($\bar{X}=2.73$, $SS=1.36$, $n=64$, %21.1).
- Bana öyle geliyor ki şanssız insan ne yaparsa yapsın şanssız kalır ($\bar{X}=2.63$, $SS=1.44$, $n=60$, %19.7).

2014-2015 Akademik Yılına ait veriler incelendiğinde, 30 ifadeden oluşan iyimserlik ve kötümserlik ölçeğinin genel aritmetik ortalaması 3.19 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte yer alan ifadeler verilen yanıtların genel ağırlıklı ortalamasının “Orta Düzeyde Katılıyorum” olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu bulgu, her iki akademik yıl için de aynıdır. Buna göre, “Turizm eğitimi alan öğrenciler her iki akademik dönemde de iyimserdir” (H_1) hipotezi reddedilmiştir.

Öğrencilerin en yüksek ortalama ile katıldıkları ifade “Hayata sevgi ve iyimserlikle yaklaşırım” ifadesi ($\bar{X}=3.89$, $SS=1.07$, $n=150$, %39.2), en düşük ortalama ile katıldıkları ifade ise “Gelecekte sefil, perişan bir hayat yaşayacağımı düşünüyorum” ($\bar{X}=2.37$, $SS=1.28$, $n=137$, %35.8) ifadesi olmuştur. Öğrenciler, kendilerine yöneltilen 30 maddelik iyimserlik ve kötümserlik ölçeğinin 20 ifadesine iyimser görüş bildirmiş, 2 ifade için kötümser görüş bildirmiş ve 8 ifadeye orta düzeyde katılmışlardır. Öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerine ilişkin kötümser görüş bildirdikleri 2 ifade ve orta düzeyde katıldıkları 8 ifade aşağıda gösterilmiştir:

- İnsanlar arasında en zor durumda olanın ben olduğumu düşünüyorum ($\bar{X}=3.74$, $SS=1.34$, $n=78$, %20.4) ve
- Talihsizlik ve şanssızlık hep beni bulur ($\bar{X}=3.67$, $SS=1.33$, $n=85$, %22.2) ifadelerine kötümser görüş bildirilmişken;
- Deneyimlerim bana hayatın gece kadar karanlık olduğunu söyler ($\bar{X}=3.21$, $SS=1.33$, $n=78$, %20.4).

- Bu hayatta biraz şansım var ($\bar{X} = 3.13$, $SS=1.33$, $n=81$, %21.1).
- Talihsizlik beni yakından takip eder ($\bar{X} = 2.72$, $SS=1.33$, $n=96$, %25.1).
- En kötü olayların hep beni bulacağını beklerim ($\bar{X} = 2.66$, $SS=1.40$, $n=80$, %20.9).
- Gelecekte başıma talihsiz olayların gelmesi ihtimali beni korkutuyor ($\bar{X} = 2.71$, $SS=1.35$, $n=92$, %24.0).”
- Yakında sevdiğilerimden ayrılacağıma dair olumsuz duygularım var ($\bar{X} = 2.71$, $SS=1.35$, $n=68$, %17.8).
- Güzel olaylar beni korkutur. Çünkü onları acı olanları takip edecektir ($\bar{X} = 2.71$, $SS=1.35$, $n=66$, %17.2).
- Bana öyle geliyor ki şanssız insan ne yaparsa yapsın şanssız kalır ($\bar{X} = 2.64$, $SS=1.40$, $n=57$, %14.9)” ifadelerinde ise orta düzeyde katılma görülmüştür.

Sonuç itibarıyla öğrencilerin genel anlamda ifadelerle orta düzeyde katıldıkları görülmüştür. Ancak genel anlamda iyimser oldukları ifade edilebilir.

Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini anlamak amacı ile uygulanan Mann-Whitney U Testinden elde edilen bulgular Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin İyimserlik ve Kötümserlik Kişilik Özelliklerinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Testi İle Karşılaştırılması

2018-2019 Akademik Yılına Ait Veriler					
İyimserlik ve Kötümserlik Ölçeği Ortalaması	Grup Sıra Ortalama		Mann-Whitney U Testi	z	p
	Erkek	Kız			
	157.27	145.48			
2014-2015 Akademik Yılına Ait Veriler					
İyimserlik ve Kötümserlik Ölçeği Ortalaması	Grup Sıra Ortalama		Mann-Whitney U Testi	z	p
	Erkek	Kız			
	200.60	182.40			

Tablo 5’e göre 2018-2019 Akademik Yılında, öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri ölçeğinin genel aritmetik ortalamasının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermediği görülmüştür ($p=.251>.05$). Buna göre “Turizm eğitimi alan öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri cinsiyete göre her iki akademik dönemde de istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermektedir” (H_2) hipotezi reddedilmiştir.

2014-2015 Akademik Yılına ait veriler incelendiğinde de öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri ölçeğinin genel aritmetik ortalamasının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermediği saptanmıştır ($p=.108>.05$). Buna göre araştırmanın H_2 hipotezi bu dönem için de reddedilmiştir.

Elde edilen bu bulgularla yetinilmeyip, iyimserlik ve kötümserlik ölçeğinde yer alan 30 ifadenin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediği de incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin İyimserlik ve Kötümserlik Kişilik Özelliklerinin Cinsiyete Göre Mann-Whitney U Testi İle Karşılaştırılması (Tüm İfadeler İçin)

2018-2019 Akademik Yılına Ait Veriler				
İfadeler	Grup Sıra Ortalama	Mann-Whitney U Testi	z	p

	Erkek	Kız			
11. Hayata iyi tarafından bakarım.	162.95	137.13	9240.500	-2.646	.008
14. Gelecek hakkında çok pozitif düşünürüm.	160.45	140.80	9692.000	-1.995	.046
2014-2015 Akademik Yılına Ait Veriler					
İfadeler	Grup Sıra Ortalama		Mann-Whitney U Testi	z	p
	Erkek	Kız			
14. Gelecek hakkında çok pozitif düşünürüm.	206.92	175.35	21.294.500	2.910	.004
20. Talihsizlik beni yakından takip eder.	207.46	174.75	21.403.500	2.962	.003
28. Güzel olaylar beni korkutur. Çünkü onları acı olanları takip edecektir.	205.05	177.44	20.917.000	2.498	.012

Tablo 6 incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmanın görüldüğü ifadeler aşağıda gösterilmiştir:

- Ölçeğin 11. ifadesi olan “Hayata iyi tarafından bakarım” ifadesinin öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği görülmektedir ($p=.008<.05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını görmek adına grupların ortalamalarına bakıldığında ise bu ifadeye erkek öğrencilerin daha yüksek bir ortalama ile katıldıkları görülmektedir.
- Ölçeğin 14. ifadesi olan “Gelecek hakkında çok pozitif düşünürüm” ifadesinin öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği görülmektedir ($p=.046<.05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını görmek adına grupların ortalamalarına bakıldığında ise bu ifadeye erkek öğrencilerin daha yüksek bir ortalama ile katıldıkları görülmektedir.

2014-2015 Akademik Yılına ait veriler incelendiğinde;

- Ölçeğin 14. ifadesi olan “Gelecek hakkında çok pozitif düşünürüm” ifadesinin öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği görülmektedir ($p=.004<.05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını görmek adına grupların ortalamalarına bakıldığında ise bu ifadeye erkek öğrencilerin daha yüksek bir ortalama ile katıldıkları görülmektedir. Elde edilen bu bulgu, 2018-2019 Akademik Yılı güz döneminden elde edilen bulgu ile paralellik göstermektedir.
- Ölçeğin 20. ifadesi olan “Talihsizlik beni yakından takip eder” ifadesinin öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği görülmektedir ($p=.003<.05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını görmek adına grupların ortalamalarına bakıldığında ise bu ifadeye erkek öğrencilerin daha yüksek bir ortalama ile katıldıkları görülmektedir.
- Ölçeğin 28. ifadesi olan “Güzel olaylar beni korkutur. Çünkü onları acı olanları takip edecektir” ifadesinin öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği görülmektedir ($p=.012<.05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını görmek adına grupların ortalamalarına bakıldığında ise bu ifadeye erkek öğrencilerin daha yüksek bir ortalama ile katıldıkları görülmektedir.

İlgili ifadelere, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinde ne kadar etkili olduğunu gösteren etki büyüklüğü (η^2 /eta kare) analizi de gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin

cinsiyetlerinin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri üzerinde ne derece etkili olduğunu görmek amacıyla eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri hesaplanmış ve elde edilen bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: İlgili İfadelerin Öğrencilerin Cinsiyetleriyle Ne Derece İlişkili Olduğunu Gösteren Etki Büyüklüğü Analizi Sonuçları

2018-2019 Akademik Yılına Ait Veriler		
İfadeler	Eta (η)	Eta Kare (η^2)
11.Hayata iyi tarafından bakırım - Cinsiyet	.172	.030
14.Gelecek hakkında çok pozitif düşünürüm- Cinsiyet	.114	.013
2014-2015 Akademik Yılına Ait Veriler		
İfadeler	Eta (η)	Eta Kare (η^2)
14.Gelecek hakkında çok pozitif düşünürüm- Cinsiyet	.128	.016
20.Talihsizlik beni yakından takip eder- Cinsiyet	.154	.024
28.Güzel olaylar beni korkutur. Çünkü onları acı olanları takip edecektir – Cinsiyet	.127	.016

Cohen (1988)’e göre etki büyüklüğünün aldığı değer $0.01 < \eta^2 < 0.06$ arasında ise küçük, $0.06 < \eta^2 < 0.14$ arasında ise orta, $0.14 < \eta^2 < +$ arasında ise geniş etki anlamındadır (Akt: Akbulut, 2010, s. 114). Bu durumda, “Hayata iyi tarafından bakırım” ifadesi için eta kare (η^2) 0.030 ve “Gelecek hakkında çok pozitif düşünürüm” ifadesi için eta kare (η^2) 0.013 değerlerini aldığı için etki büyüklüğü küçük seviyededir.

2014-2015 Akademik Yılı verilerine göre ise “Gelecek hakkında çok pozitif düşünürüm” ifadesi için eta kare (η^2) 0.016, “Talihsizlik beni yakından takip eder” ifadesi için eta kare (η^2) 0.024 ve “Güzel olaylar beni korkutur. Çünkü onları acı olanları takip edecektir” ifadesi için eta kare (η^2) 0.016 değerlerini aldığı için etki büyüklüğü küçük seviyededir.

Anne ve Baba Birlikteliğine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinin anne ve baba birlikteliğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini anlamak amacı ile uygulanan Mann-Whitney U Testinden elde edilen bulgular aşağıda Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin İyimserlik ve Kötümserlik Kişilik Özelliklerinin Anne ve Baba Birlikteliğine Göre Mann-Whitney U Testi İle Karşılaştırılması

2018-2019 Akademik Yılına Ait Veriler					
İyimserlik ve Kötümserlik Ölçeği Ortalaması	Grup Sıra Ortalama		Mann-Whitney U Testi	z	p
	Evet	Hayır			
	152.20	154.15			
2014-2015 Akademik Yılına Ait Veriler					
İyimserlik ve Kötümserlik Ölçeği Ortalaması	Grup Sıra Ortalama		Mann-Whitney U Testi	z	p
	Evet	Hayır			
	188.49	203.75			

Tablo 8’e göre öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri ölçeğinin genel aritmetik ortalamasının anne ve baba birlikteliğine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermediği saptanmıştır ($p=.889 > .05$). Buna göre “Turizm eğitimi alan öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri anne ve baba birlikteliğine göre her iki akademik dönemde de istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermektedir” (H_3) hipotezi reddedilmiştir.

2014-2015 Akademik Yılı verileri incelendiğinde de öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri ölçeğinin genel aritmetik ortalamasının anne ve baba birlikteliğine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermediği saptanmıştır ($p=.256>.05$). Buna göre H_3 hipotezi reddedilmiştir.

Söz konusu ölçekte yer alan 30 ifadenin anne ve baba birlikteliğine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediği de incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Turizm Eğitimi Alan İyimserlik ve Kötümserlik Kişilik Özelliklerinin Anne ve Baba Birlikteliğine Göre Mann-Whitney U Testi İle Karşılaştırılması (İfadelerin Tamamı İçin)

2018-2019 Akademik Yılına Ait Veriler					
Ölçekte yer alan 30 ifade ile gerçekleştirilen Mann-Whitney U Testi sonucunda anlamlı farklılığın olduğu bir ifadeye rastlanılmamıştır ($p>.05$).					
2014-2015 Akademik Yılına Ait Veriler					
İfadeler	Grup Sıra Ortalama		Mann-Whitney U Testi	z	p
	Evet	Hayır			
5.Hayata sevgi ve iyimserlikle yaklaşırım.	201.14	161.36	10.283.500	-3.120	.002
21.Talihsizlik ve şanssızlık hep beni bulur.	184.22	218.10	15.276.500	2.582	.010

Tablo 9’a göre 2018-2019 Akademik Yılı için gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi sonucunda anlamlı bir farklılaşmanın olduğu bir ifadeye rastlanılmamıştır ($p>.05$).

2014-2015 Akademik Yılı için ise anne ve baba birlikteliğine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşmanın görüldüğü ifadeler aşağıda gösterilmiştir:

- Ölçeğin 5. ifadesi olan “Hayata sevgi ve iyimserlikle yaklaşırım” ifadesinin anne ve baba birlikteliği değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gösterdiği görülmektedir ($p=.002<.05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını görmek adına grupların ortalamalarına bakıldığında ise bu ifadeye anne ve babası birlikte yaşayan öğrencilerin daha yüksek bir ortalama ile katıldıkları görülmektedir.
- Ölçeğin 21. ifadesi olan “Talihsizlik ve şanssızlık hep beni bulur” ifadesinin öğrencilerin anne ve baba birlikteliğine göre istatistiksel açıdan arasında anlamlı bir farklılaşma gösterdiği görülmektedir ($p=.010<.05$). Bu farkın hangi gruptan kaynaklandığını görmek adına grupların ortalamalarına bakıldığında ise bu ifadeye anne ve babası ayrı olan öğrencilerin daha yüksek bir ortalama ile katıldıkları görülmektedir.

Öğrencilerin anne ve baba birlikteliğinin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri üzerinde ne derece etkili olduğunu görmek amacıyla eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri hesaplanmış ve elde edilen bulgular Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: 2014-2015 Akademik Yılına Ait Veriler İçin Anlamlı Farklılık Bulunan İfadelerin Öğrencilerin Anne ve Baba Birlikteliği ile Ne Derece İlişkili Olduğunu Gösteren Etki Büyüklüğü Analizi Sonuçları

İfadeler	Eta (η)	Eta Kare (η^2)
5.Hayata sevgi ve iyimserlikle yaklaşırım - Anne ve Baba birlikteliği	.169	.029
21.Talihsizlik ve şanssızlık hep beni bulur - Anne ve Baba birlikteliği	.134	.018

Tablo 10'a göre "Hayata sevgi ve iyimserlikle yaklaşırım" ifadesi için eta kare (η^2) 0.029 ve "Talihsizlik ve şanssızlık hep beni bulur" ifadesi için eta kare (η^2) 0.018 değerlerini aldığı için etki büyüklüğü küçük seviyededir.

Annenin Eğitim Seviyesine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinin annenin eğitim seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini anlamak amacı ile uygulanan Kruskal-Wallis H testi sonucu Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin İyimserlik ve Kötümserlik Kişilik Özelliklerinin Anne Eğitim Seviyesine Göre Kruskal-Wallis H Testi İle Karşılaştırılması

2018-2019 Akademik Yılına Ait Veriler							
	Annenin Eğitim Seviyesi	N	Sıra Ortalama	Ki Kare	Serbestlik Derecesi	P	
İyimserlik ve Kötümserlik Ölçeği Ortalaması	Okuryazarlığı yok	49	141.78	1.283	3	.733	
	İlköğretim	134	151.81				
	Ortaöğretim	101	156.30				
	Lisans ve üstü	20	164.23				
	Toplam	304					
2014-2015 Akademik Yılına Ait Veriler							
	Annenin Eğitim Seviyesi	N	Sıra Ortalama	Ki Kare	Serbestlik Derecesi	P	Fark (MWU)
İyimserlik ve Kötümserlik Ölçeği Ortalaması	Okuryazarlığı yok	73	191.62	9.541	3	.023	İlköğretim-Ortaöğretim
	İlköğretim	172	177.13				
	Ortaöğretim	105	219.05				
	Lisans ve üstü	33	184.27				
	Toplam	383					

Tablo 11'e göre öğrencilerin İyimserlik ve Kötümserlik Kişilik Özellikleri Ölçeğinin genel aritmetik ortalamasının annenin eğitim seviyesine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermediği görülmüştür ($p=.733>.05$). Buna göre "Turizm eğitimi alan öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri annenin eğitim seviyesine göre her iki akademik dönemde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermektedir" (H_4) hipotezi reddedilmiştir.

2014-2015 Akademik Yılı verileri incelendiğinde ise Öğrencilerin İyimserlik ve Kötümserlik Kişilik Özellikleri Ölçeğinin genel aritmetik ortalamasının annenin eğitim seviyesine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gösterdiği saptanmıştır ($p=.023<.05$). Bulunan bu anlamlı farklılığın kaynağının hangi gruplar olduğunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Mann-Whitney U testi incelendiğinde ise sonuç annesi ortaöğretim mezunu öğrencilerin lehine çıkmıştır. Annesi ortaöğretim mezunu öğrencilerin ortalaması, annesi ilköğretim mezunu öğrencilerin ortalamasından anlamlı derecede yüksektir. Buna göre 2014-2015 Akademik Yılı için H_4 hipotezi kabul edilmiştir.

Ölçekte yer alan 30 ifadenin annenin eğitim seviyesine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediği incelenmiş ve elde edilen sonuçlar aşağıda Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12: Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin İyimserlik ve Kötümserlik Kişilik Özelliklerinin Annenin Eğitim Seviyesine Göre Kruskal-Wallis H Testi İle Karşılaştırılması (Tüm İfadeler İçin)

2018-2019 Akademik Yılına Ait Veriler
Ölçekte yer alan 30 ifadenin annenin eğitim seviyesine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini anlamak amacıyla Kruskal-Wallis H Testi gerçekleştirilmiş; ancak anlamlı farklılık bulunan bir ifadeye rastlanılmamıştır ($p>.05$).
2014-2015 Akademik Yılına Ait Veriler

	Anne Eğitim Seviyesi	N	Sıraların Ortalaması	Ki Kare	Serbestlik Derecesi	p	Fark (Mann Whitney U)
1.Hayat benim açımdan güzeldir.	Okuryazarlığı yok	73	165.21	12.549	3	.006	Okuryazarlığı yok-Lisans ve üstü
	İlköğretim	172	191.40				
	Ortaöğretim	105	196.02				
	Lisans ve üstü	33	241.62				
	Toplam	383					
9.Yakında ferahlığın, rahatlamamın geleceğini hissediyorum.	Okuryazarlığı yok	73	207.30	13.482	3	.004	İlköğretim-Lisans ve üstü
	İlköğretim	172	171.84				
	Ortaöğretim	105	201.80				
	Lisans ve üstü	33	232.06				
	Toplam	383					
10.Ben hayattan en iyisini bekliyorum.	Okuryazarlığı yok	73	193.62	13.039	3	.005	İlköğretim-Ortaöğretim İlköğretim-Lisans ve üstü
	İlköğretim	172	173.25				
	Ortaöğretim	105	209.51				
	Lisans ve üstü	33	230.41				
	Toplam	383					
12.Neşeli ve hoş şeyler düşünürüm.	Okuryazarlığı yok	73	172.90	9.425	3	.024	Okuryazarlığı yok-Ortaöğretim
	İlköğretim	172	182.93				
	Ortaöğretim	105	213.96				
	Lisans ve üstü	33	211.65				
	Toplam	383					
13.Bugün başarılmamış olan umutlar ya da hayaller yarın gerçekleşecektir.	Okuryazarlığı yok	73	186.75	10.293	3	.016	İlköğretim-Ortaöğretim
	İlköğretim	172	176.56				
	Ortaöğretim	105	217.73				
	Lisans ve üstü	33	202.24				
	Toplam	383					
21.Talihsizlik ve şanssızlık hep beni bulur.	Okuryazarlığı yok	73	171.21	9.502	3	.023	Okuryazarlığı yok-Ortaöğretim
	İlköğretim	172	189.36				
	Ortaöğretim	105	216.96				
	Lisans ve üstü	33	172.35				
	Toplam	383					
27.Yakında sevdiğimden ayrılacağıma dair olumsuz duygularım var.	Okuryazarlığı yok	73	177.01	15.406	3	.002	Lisans ve üstü-Ortaöğretim Okuryazarlığı yok-Ortaöğretim İlköğretim-Ortaöğretim
	İlköğretim	172	181.52				
	Ortaöğretim	105	226.80				
	Lisans ve üstü	33	169.08				
	Toplam	383					
30.Felaketler sanki benim için yaratılmış gibi hissederim.	Okuryazarlığı yok	73	171.37	11.430	3	.010	Lisans ve üstü-Ortaöğretim
	İlköğretim	172	195.95				
	Ortaöğretim	105	212.57				
	Lisans ve üstü	33	151.59				
	Toplam	383					

Tablo 12’ye göre 2014-2015 Akademik Yılında öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinin annenin eğitim seviyesine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gösterdiği ifadeler aşağıda gösterilmiştir:

- Ölçeğin 1. ifadesi olan “Hayat benim açımdan güzeldir” ifadesinin annenin eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği saptanmıştır ($p=.006<.05$). Bu farkın

hangi gruplardan kaynaklandığını görmek için gerçekleştirilen Mann-Whitney U Testine bakıldığında ise annesi lisans ve üstü eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin ortalamasının, annesi okuryazar olmayan öğrencilerin ortalamasından anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmektedir.

- Ölçeğin 9. ifadesi olan “Yakında ferahlığın, rahatlamanın geleceğini hissediyorum” ifadesinin annenin eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği saptanmıştır ($p=.004<.05$). Bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığına bakıldığında ise annesi lisans ve üstü eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin ortalamasının, annesi ilköğretim eğitim seviyesine öğrencilerin ortalamasından anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
- Ölçeğin 10. ifadesi olan “Ben hayattan en iyisini bekliyorum” ifadesinin annenin eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği saptanmıştır ($p=.005<.05$). Bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığına bakıldığında ise annesi ortaöğretim eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin ortalamasının, annesi ilköğretim eğitim seviyesine sahip öğrencilerin ortalamasından, annesi lisans ve üstü eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin ortalamasının da annesi ilköğretim eğitim seviyesine sahip öğrencilerin ortalamasından anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
- Ölçeğin 12. ifadesi olan “Neşeli ve hoş şeyler düşünürüm” ifadesinin annenin eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği saptanmıştır ($p=.024<.05$). Bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığına bakıldığında, annesi ortaöğretim eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin ortalamasının, annesi okuryazar olmayan öğrencilerin ortalamasından anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
- Ölçeğin 13. ifadesi olan “Bugün başarılmamış olan umutlar ya da hayaller yarın gerçekleşecektir” ifadesinin annenin eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği saptanmıştır ($p=.016<.05$). Bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığına bakıldığında, annesi ortaöğretim eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin ortalamasının, annesi ilköğretim eğitim seviyesine sahip öğrencilerin ortalamasından anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
- Ölçeğin 21. ifadesi olan “Talihsizlik ve şanssızlık hep beni bulur” ifadesinin annenin eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği saptanmıştır ($p=.023<.05$). Bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığına bakıldığında annesi ortaöğretim eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin ortalamasının, annesi okur-yazar olmayan öğrencilerin ortalamasından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
- Ölçeğin 27. ifadesi olan “Yakında sevdiğilerimden ayrılacağıma dair olumsuz duygularım var” ifadesinin annenin eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği görülmektedir ($p=.002<.05$). Bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığına bakıldığında annesi ortaöğretim eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin ortalamasının, annesi okuryazar olmayanlardan, lisans ve üstü eğitim seviyesine sahip öğrencilerle annesi ilköğretim eğitim seviyesine sahip öğrencilerin ortalamasından anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmektedir.
- Ölçeğin 30. ifadesi olan “Felaketler sanki benim için yaratılmış gibi hissedirim” ifadesinin annenin eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği görülmektedir ($p=.010<.05$). Bu farkın hangi gruplardan kaynaklandığına bakıldığında ise annesi ortaöğretim eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin ortalamasının, annesi lisans ve üstü eğitim seviyesine sahip öğrencilerin ortalamasından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.

Annenin eğitim seviyesinin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri üzerinde ne derece etkili olduğunu görmek amacıyla eta (η) ve eta kare (η^2) değerleri hesaplanmış ve elde edilen bulgular Tablo 13’te gösterilmiştir.

Tablo 13: Anlamlı Farklılık Bulunan İfadelerin Öğrencilerin Anne Eğitim Seviyesi ile Ne Derece İlişkili Olduğunu Gösteren Etki Büyüklüğü Analizi Sonuçları

2014-2015 Akademik Yılına Ait Veriler		
İfadeler	Eta (η)	Eta Kare (η ²)
1.Hayat benim açımdan güzeldir-Annenin eğitim seviyesi	.162	.026
9.Yakında ferahlığın, rahatlamanın geleceğini hissediyorum - Annenin eğitim seviyesi	.155	.024
10.Ben hayattan en iyisini bekliyorum - Annenin eğitim seviyesi	.155	.024
12.Neşeli ve hoş şeyler düşünürüm - Annenin eğitim seviyesi	.104	.011
13.Bugün başarılı olmamış olan umutlar ya da hayaller yarın gerçekleşecektir-Annenin eğitim seviyesi	.140	.020
21.Talihsizlik ve şanssızlık hep beni bulur - Annenin eğitim seviyesi	.155	.024
27.Yakında sevdiğilerimden ayrılacağıma dair olumsuz duygularım var - Annenin eğitim seviyesi	.202	.041
30.Felaketler sanki benim için yaratılmış gibi hissedirim - Annenin eğitim seviyesi	.180	.032

Tablo 13'e göre "Hayat benim açımdan güzeldir" ifadesi için eta kare (η²) 0.026, "Yakında ferahlığın, rahatlamanın geleceğini hissediyorum" ifadesi için eta kare (η²) 0.024, "Ben hayattan en iyisini bekliyorum" ifadesi için eta kare (η²) 0.024, "Neşeli ve hoş şeyler düşünürüm" ifadesi için eta kare (η²) 0.011, "Bugün başarılı olmamış olan umutlar ya da hayaller yarın gerçekleşecektir" ifadesi için eta kare (η²) 0.020, "Talihsizlik ve şanssızlık hep beni bulur" ifadesi için eta kare (η²) 0.024, "Yakında sevdiğilerimden ayrılacağıma dair olumsuz duygularım var" ifadesi için eta kare (η²) 0.041 ve "Felaketler sanki benim için yaratılmış gibi hissedirim" ifadesi için eta kare (η²) 0.032 değerlerini aldığı için etki büyüklüğü küçük seviyededir.

Sonuç

Bu bölümde araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara, bu sonuçların 2014-2015 Akademik Yılı bulgularından elde edilen sonuçlarla ve alan yazındaki benzer araştırmalar ile karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlar aşağıda sırasıyla açıklanmıştır.

Öğrencilerin Demografik ve Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin 2018-2019 Akademik Yılında % 40.5'inin erkek, %59.5'inin kız olduğu, %84.5'inin anne ve babasının birlikte yaşadığı ve %44.1'inin annesinin eğitim seviyesinin ilköğretim olduğu tespit edilmiştir.

2014-2015 Akademik Yılında ise öğrencilerin % 47.3'ünün erkek, %52.7'sinin kız olduğu, %77.0'sinin anne ve babasının birlikte yaşadığı ve %44.9'unun annesinin eğitim seviyesinin ilköğretim olduğu tespit edilmiştir.

Her iki akademik yılda eğitim alan öğrencilerin demografik ve tanıtıcı özelliklerine ilişkin veriler incelendiğinde kız öğrencilerin, anne ve babası birlikte yaşayanların ve annesi ilköğretim mezunu olanların çoğunlukta olduğu ve tanıtıcı özelliklerin yıllar itibarıyla bir değişikliğe uğramadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin İyimserlik ve Kötümserlik Kişilik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Bu bölümde öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinin çeşitli demografik değişkenlere göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik gerçekleştirilen analiz bulgularından elde edilen sonuçlar ve bu sonuçların 2014-2015 Akademik Yılı bulgularından elde edilen sonuçlarla karşılaştırılması yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerini belirlemek için gerçekleştirilen anket çalışmasına verilen yanıtların frekans ve

yüzde analizleri gerçekleştirilmiş, aritmetik ortalama, standart sapma ve aritmetik ortalamaların aralık değerleri ile karşılık geldiği sonuçlar incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

2018-2019 Akademik Yılında öğrencilerin kendilerine yöneltile 30 maddelik iyimserlik ve kötümserlik ölçeğinin 24 ifadesine “iyimser” görüş bildirdikleri ve 6 ifade için ise “orta düzeyde katıldıkları” görülmüştür. Ölçekte yer alan ifadelere verilen yanıtların genel ağırlıklı ortalamasının “Orta Düzeyde Katılıyorum” seçeneğine isabet ettiği saptanmıştır.

2014-2015 Akademik Yılında ise öğrencilerin 20 ifade için “iyimser”, 2 ifade için “kötümser” görüş bildirdikleri ve 8 ifade için ise orta düzeyde katılma görülmüştür. Ölçekte yer alan ifadelere verilen yanıtların genel ağırlıklı ortalamasının ise “Orta Düzeyde Katılıyorum” seçeneğine isabet ettiği saptanmıştır. Dolayısıyla her iki akademik yılda da, öğrencilerin ne tamamen iyimser ne de kötümser oldukları, ifadelere orta düzeyde katıldıkları belirlenmiştir. Bu doğrultuda “Turizm eğitimi alan öğrenciler her iki akademik dönemde de iyimserdir” (H₁) hipotezi her iki dönem için reddedilmiştir.

2018-2019 Akademik Yılında öğrencilerin, ölçekteki “Umutsuz bir hayat da yoktur, hayatsız bir umutta” ifadesine en yüksek ortalama ile katılım gösterdikleri, dolayısıyla öğrencilerin yaşamak için umut etmenin çok önemli olduğunu düşüncesini benimsedikleri saptanmıştır. “Benim geleceğim karanlık olacaktır” ifadesine ise en düşük ortalama ile katılım gösterdikleri, dolayısıyla öğrencilerin geleceklelerinden son derece umutlu oldukları ve geleceklerinin parlak olacağı düşüncesini benimsedikleri saptanmıştır.

2014-2015 Akademik Yılında ise öğrencilerin, “Hayata sevgi ve iyimserlikle yaklaşırım” ifadesine en yüksek ortalama ile “Gelecekte sefil, perişan bir hayat yaşayacağımı düşünüyorum” ifadesine ise en düşük ortalama katılım gösterdikleri tespit edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin geleceğe iyimser bir şekilde baktıkları ve umutlu oldukları saptanmıştır.

Sonuç olarak her iki akademik dönemde de ölçekte verilen yanıtların ağırlıklı ortalamasının “Orta Düzeyde Katılıyorum” olduğu görüldüğü de öğrencilerin “iyimser” görüş bildirdikleri ifadelerin ağırlıkta olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinin cinsiyet değişkenine göre her iki dönemde de istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermediği görülmüştür (P>0.05). Bu doğrultuda “Turizm eğitimi alan öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri cinsiyete göre her iki akademik dönemde de istatistiksel açıdan farklılaşma göstermektedir” (H₂) hipotezi her iki dönem için reddedilmiştir.

İyimserlik ve kötümserlik ölçeğinde yer alan 30 ifadenin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediği incelendiğinde ise her iki dönemde de istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşmaların olduğu ifadeler görülmüştür. Buna göre 2018-2019 Akademik Yılında erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre hayata daha çok iyi tarafından baktıkları ve gelecek hakkında daha pozitif düşündükleri saptanmıştır. 2014-2015 Akademik Yılında ise yine erkek öğrencilerin gelecek hakkında daha pozitif düşündükleri saptanmış ve bu sonucun 2018-2019 Akademik Yılında elde edilen sonuçla paralellik gösterdiği belirlenmiştir. Elde edilen diğer sonuçlara göre ise erkek öğrencilerin kendilerini daha talihsiz olarak gördükleri ve güzel olayların arkasından mutlaka üzücü olayların geleceğini daha fazla düşündükleri görülmüştür.

Açıkgöz (2011) ve Çalık (2008) araştırmalarında iyimserliğin cinsiyete göre farklılık gösterdiğini belirtse de bu araştırmanın sonuçları Lipowski (2012), Bacanlı ve Ercan (2006), Puskar vd. (1999)’nin araştırmalarından elde ettikleri sonuçla paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinin anne ve baba birlikteliğine göre her iki dönemde de istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermediği görülmüştür

($P>0.05$). Bu doğrultuda “Turizm eğitimi alan öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri anne ve baba birlikteliğine göre her iki akademik dönemde de istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermektedir” (H_3) hipotezi reddedilmiştir. Ölçekte yer alan tüm ifadelerin anne ve baba birlikteliğine göre anlamlı farklılaşma gösterip göstermediği incelendiğinde ise 2014-2015 Akademik Yılında anne ve babası birlikte yaşayan öğrencilerin hayata daha çok sevgi ve iyimserlikle yaklaştıkları, anne ve babası ayrı olan öğrencilerin ise kendilerini talihsiz olarak gördükleri saptanmıştır. Dolayısıyla anne ve babanın birlikte olduğu, mutlu bir aile ortamında yetişen öğrencilerin daha iyimser oldukları görülmüştür.

Bilici (2014), anne ve baba ayrılıklarında en çok etkilenen tarafın çocuklar olduğunu, çocukların bağlanma ve güven duygularının zarar gördüğünü, kişilik gelişimlerinin ve psikolojilerinin ise olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Bu çalışmada ise iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinin anne ve baba birlikteliği ile istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkisinin bulunmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özelliklerinin annenin eğitim seviyesine göre 2018-2019 Akademik Yılında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermediği ($P>0.05$), 2014-2015 Akademik Yılında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma gösterdiği saptanmıştır ($P<0.05$). Bu doğrultuda, 2018-2019 Akademik Yılı için “Turizm eğitimi alan öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik kişilik özellikleri annenin eğitim seviyesine göre her iki akademik dönemde de istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermektedir” (H_4) hipotezi reddedilirken, 2014-2015 Akademik Yılı için H_4 hipotezi kabul edilmiştir.

2014-2015 Akademik Yılında görülen istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın kaynağının, annesinin eğitim seviyesi ilköğretim olan öğrenciler ile ortaöğretim olan öğrenciler olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin ortalamasının, annesi ortaöğretim mezunu olanların ortalamasından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. 2014-2015 Akademik Yılından elde edilen bu sonuca paralel şekilde Öztürk (2013) de araştırmasında annenin eğitim seviyesi ile iyimserlik arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ölçekte yer alan tüm ifadelerin annenin eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediği incelendiğinde ise 2014-2015 Akademik Yılında annesi lisans ve üstü mezunu olan öğrencilerin, annesi okuryazar olmayanlara göre hayatı daha güzel gördükleri fakat sevdiklerinden ayrılacakları duygusunu daha yoğun hissettikleri; annesi ilköğretim mezunu olanlara göre yakın bir zamanda ferahlığın, rahatlamının geleceğini düşüncesini daha çok benimsedikleri ve hayattan beklentilerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Annenin eğitim seviyesi yükseldikçe, öğrencilerin hayatı daha güzel olarak gördükleri, gelecek adına daha umutlu oldukları ve gelecekte beklentilerinin yükseldiği düşünülmektedir.

Annesi ortaöğretim mezunu olan öğrencilerin, annesi ilköğretim mezunu olanlara göre hayattan beklentilerinin daha yüksek olduğu, hayallerinin gerçekleşeceğine daha çok inandıkları fakat sevdiklerinden ayrılma korkusunu daha çok hissettikleri; annesi okuryazar olmayanlara göre daha neşeli oldukları fakat kendilerini daha şanssız olarak gördükleri; annesi lisans ve üstü mezunu olanlara göre felaketlerin kendilerini bulacağı düşüncesini daha çok benimsedikleri saptanmıştır. Annenin eğitim seviyesi yükseldikçe, öğrenciler kurdukları hayallere daha çok inanmaktadırlar ve sevdiklerini kaybetme duygusunu daha az hissetmektedirler.

Öneriler

Bu araştırma, Gaziantep Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksek Okulu’nda eğitim alan öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Yeni yapılacak olan çalışmalara turizm liselerinde eğitim alan öğrenciler de eklenerek örneklem sayısı daha geniş olan bir çalışma

gerçekleştirilebilir. Kişi sayısı artırılarak gerçekleştirilen araştırmalarda geniş kapsamlı ve daha teferruatlı sonuçlar elde edilebilir.

İlgili alan yazın incelendiğinde, iyimserliği bir kişilik özelliği olarak ele alan ve özellikle kötümserlik ile ilgili yapılan yerli araştırmaların oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Yeni yapılacak olan araştırmalarda, bir kişilik özelliği olan iyimserlik ve kötümserliğin farklı değişkenlerle olan ilişkisi araştırılabilir.

Ayrıca benzer konuda bir çalışma yapacak olan araştırmacılara, anket formuna iyimserlik ve kötümserlikle ilişkisi olduğu düşünülen katılımcıların gelir seviyesini ve ebeveyn tutumlarını belirlemeye yönelik sorular eklemeleri önerilmektedir.

Ayrıca katılımcıların, anket formunu daha istekli ve samimi doldurmaları için araştırmacıların soru sayısı çok fazla olmayan ve daha sade bir dil kullanılarak oluşturulmuş anket formları hazırlamaları önerilebilir.

Hayata genel anlamda karamsar olarak bakan, yaşadığı her olayın sonucunun olumsuz olacağını düşünen öğrenciler fark edildiği zaman, onları kötümser düşüncelerden uzaklaştırmak ve hayata iyimser bir şekilde bakmalarını sağlamak amacıyla öğrencilerin bu olumsuz duygularının sebebini anlamaya çalışmanın (aile hayatı, hastalık, maddi imkânsızlık, eğitim aldığı bölüme isteksiz olarak gelmek), gerekli destekleri vermenin ve sonrasında da bu durumun takibini yapmanın ve öğrencinin gelişimini izlemenin yararlı olacağı düşünülmektedir. Bunun için rehberlik hizmeti birimlerinin duyarlı olmasına yönelik bilgiler paylaşılması önerilmektedir.

Bireylerin, kendi kişilik özelliklerinin farkında olmaları ve kişiliklerine uygun olan mesleklerde çalışmak üzere uygun bölümlerde eğitim almaları oldukça önemlidir. İşverenlerin ve genellikle bu görevi üstlenmiş olan insan kaynakları departmanının, iş için en uygun kişiyi bulmak adına görüşmeler yaparken, adayların kişilik özelliklerini de dikkate alarak karar vermeleri iş tatmini ve verimi açısından önem arz etmektedir. Kendi kişilik özelliklerine uygun görevlerde çalışan bireylerin, öncelikle kendilerinin mutlu olacağı ve bu durumun iş performanslarını olumlu yönde etkileyeceği unutulmamalıdır.

Geçmişte ve bugün öğrencilerin eğitim alacağı bölümlere, şehirlere, okullara ve sonrasında yapacakları meslek seçimlerine kadar birçok kişisel alınması gereken kararları öğrencilerin ailelerinin, tanıdık yönlendirmelerinin ve toplumsal baskının şekillendirdiği görülmektedir. Bu durum öğrencilerin eğitim sonrasında başladıkları meslek yaşamlarına, görev aldıkları birime, departmana ya da verilen role uyum sağlayamama, beraberinde hissettikleri özgüven eksikliği, genel anlamda başarısızlık ve mutsuzluk duygusu, anlaşılama, kendilerinin ve fikirlerinin önemsiz olduğu ve sürekli işten atılma korkusu yaşama gibi pek çok olumsuz sonuca neden olmaktadır. İnsanlar tarafından doğru bir şekilde anlaşılmadığını ve değersiz olduklarını hisseden kişiler içe kapanıklık, iletişim kurmama isteği, hiçbir konuda fikir beyan etmeme, her fikri kabullenme ya da sürekli karşıt görüş bildirme, insanlara ve kendisine güvenmeme gibi pek çok sorunu beraberinde getirebilmektedir. Bu konuda özetle, öğrencilerin kendi kişiliklerine uygun bölümlerde eğitim almaya karar vermeleri ve ebeveynlerin doğru yönlendirmeleri, gerek eğitim döneminde gerekse meslek yaşamında mutluluk olarak geri dönecektir.

Öğrencilerin iyimser ve olumlu duygularını artırmak ve gelecek kaygılarını azaltmak adına danışmanlık uygulamalarının geliştirilmesi önerilebilir. Alanında uzman kişilerin ve eğitimcilerin katkısıyla, öğrencilerin kişilik özelliklerinin farkına varmalarını ve kendilerini tanımalarını sağlamak amacıyla okullarda çeşitli programlar gerçekleştirilebilir.

Bir ülkenin geleceği olan üniversite öğrencilerinin, iyimser bir bakış açısına sahip olmalarının ve karamsar duygulara kapılmamalarının, yaşam memnuniyetlerinin artmasını,

sorunlarla daha kolay başa çıkmalarını, bedenen ve psikolojik olarak daha sağlıklı olmalarını, sosyal hayatta aktif bireyler olmalarını ve insani ilişkilerinde daha başarılı olmalarını sağlayacaktır.

Kaynakça

- Akgül, A. ve Çevik, O. (2003). *İstatistiksel analiz teknikleri: Spss'te işletme yönetimi uygulamaları*, Emek Ofset:Ankara.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 4. Baskı, Sakarya Kitabevi:Sakarya.
- Avcı, D. (2009). *Öğrenilmiş iyimserlik eğitim programının 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin iyimserlik düzeylerine etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Avşaroğlu, S. ve Akçeşme, F (2018). Özel gereksinimli çocuğu olan anne babaların iyimserlik ve stresle başa çıkma tutumları, *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 2(1), 1-11.
- Bacanlı, F. ve Ercan, L. (2006). Deprem stresiyle başa çıkmanın iyimserlik ve cinsiyete göre incelenmesi, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(25), 7-16.
- Bilici, A. B. (2014). Boşanma sürecinin çocuklar üzerindeki psiko-sosyal etkileri, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18(2), 79-110.
- Burant, C. J. (2006). *Optimism/pessimism as a mediator of social structural disparities effects on physical health and psychological well-being: a longitudinal study of hospitalized elders*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Case Western Reserve University, Cleveland.
- Çalık, E. (2008). *İlköğretim öğrencilerinin iyimserlik düzeylerinin ve okula ilişkin algularının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çıkmaz, E. (2013). *Otel işletmelerinde çalışan personelin sahip olduğu iletişim becerilerinin yükseköğretim mezunu müşteriler tarafından değerlendirilmesine yönelik Gaziantep'te bir uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Dicleli, A. B. ve Akkaya, S. (2000). *Konuşa Konuşa*, Bzd Yayıncılık:İstanbul.
- Hazar, M. Ç. (2006). Kişilik ve iletişim tipleri, *Selçuk Üniversitesi Akademik İletişim Dergisi*, 4(2), 125-140.
- İmre, C. (2018). *Orta düzey yöneticilerin beş faktör kişilik özelliklerinin iş sağlığı ve güvenliği açısından belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gedik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karagöz, Y. (2011). *Olumlu düşünme eğitim programının ergenlerin geleceğe yönelik iyimserlik, depresyon ve bilişsel çarpıtma düzeylerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Khalek, A. M. and Lester, D. (2006). Optimism and pessimism in Kuwaiti and American College students. *International Journal of Social Psychiatry*, 52, 110-126.
- Kiriş, N. (2008). *Arthur Schopenhauer'de Kötülük Problemi ve Kötümserlik*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

- Lipowski, M. (2012). Level of optimism and healthy behavior in athletes, *Medical Science Monitor: International Medical Journal of Experimental and Clinical Research*, 18(1), 39:43.
- Oda, B. (2014). *11–13 yaş grubundaki spor yapan ve yapmayan öğrencilerin iyimserlik ile saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Okutan, H. (2016). *Zihin engelli çocuğa sahip ebeveynlerin yaşam doyumlarının iyimserlik ve psikolojik belirti düzeyleri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Örücü, E. ve Kıvrak, O. (2013). Telekomünikasyon sektöründe çalışan personelin iletişim becerileri düzeylerinin incelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20 (1) , 15-29.
- Örücü, E. ve Kıvrak, O. (2013). Telekomünikasyon sektöründe çalışan personelin iletişim becerileri düzeylerinin incelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20 (1) , 15-29.
- Öztürk, E. E. (2013). *İyimserlik ve dindarlık*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Puskar, K. R., Sereika, S. M., Lamb, J., Tusaie Mumford, K. and McGuinness, T. (1999). Optimism and its relationship to depression. Coping, anger and life events in rural adolescents, *Issues in Mental Health Nursing*, 20, 115-130.
- Sapmaz, F. ve Doğan, T. (2012). Mutluluk ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak iyimserlik, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 63-69.
- Yanbastı, A.G. (1990). *Kişilik kuramları ders kitapları*. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları: İzmir.
- Wrosh, C. and Scheier, M. F. (2003). Personality and quality of life: the importance of optimism and goal adjustment. *Quality of Life Research*, 12(1), 59–72.